

Ir-rapport ta' l-eżaminatur ewlieni ta' l-Istudji Soċjali
- Eżami ta' l-Istudji Soċjali -
Dhul fil-*Junior Lyceum* 2001

Kumment Ġenerali

Għall-ewwel darba din is-sena, il-karta ta' l-eżami kienet modifikata biex studenti b'arranġamenti speċjali jkunu f'qagħda ahjar biex ikunu jistgħu jahdmuha b'inqas żvantaġġi mill-maġġoranza tat-tfal l-oħra. B'hekk, din il-karta kienet imfassla u mitbugħa fuq il-linji inklussivi indikati mill-Kurrikulu Minimu Nazzjonali. Din it-tibdila jidher li mxiet lixxa hafna u ċertament ma naqqset xejn mill-validita' u mill-istandard ta' dan l-eżami.

Wara harsa ġenerali lejn il-karti kollha wiehed għandu jirrimarka li l-kwalita' ta' l-ortografija ta' l-Ilsien Malti u l-kaligrafija, minn sena għal sena, qed jehżienu flok jitjiebu u ta' min jara kif din il-problema tkun indirizzata fid-dawl tat-twettiq tal-kurrikulu minimu nazzjonali ġdid.

L-iskor tal-marki, bhala medja, kien għoli hafna. Dan jista' jkun seħħ jew għax il-karta kienet ftit jew wisq hafifa jew għax il-format tal-karta issa beda jindara u l-ghalliem qegħdin jgħallmu għall-eżami u jista' jkun ukoll li hemm titjib fit-tagħlim. Ta' min, ukoll, jara li l-istudenti ma jagħtux twegibiet xotti xotti, bosta drabi permezz ta' kelma waħda biss. Żgur li hemm spazju biex f'xi parti mill-karta jerga' jkun hemm xi tip ta' kitba ta' ċerta tul.

Mistoqsija A Kummenti dwar it-twegibiet li ngħataw

L-AMBJENT UMAN

Ġeneralment l-istudenti marru tajjeb iżda ta' min jixtarr għaliex il-maġġoranza tat-twegibiet għal numru 2 indikaw li “Re jista' jkun kap tar-Repubblika flok President”. Jidher ukoll li għadd ġmielu ta' studenti jaqraw biss parti mis-sentenza u għalhekk ġieli jġri li jifhmu bil-maqlub li jkunu mitluba jagħmlu. Nghidu ahna, jekk f'numru 3, wiehed jaqra biss “Jien għandi dritt nilgħab..”, jahseb li hija tajba, iżda meta wiehed jaqra kollha “Jien għandi dritt nilgħab u ma jimpurtanix mill-oħrajn” l-istudent suppost jintebaħ li m'hi tajba xejn. Għalhekk, ikun sewwa li l-istudenti, f'kull eżerċizzju speċjalment f'eżami, dejjem jaqraw s-sentenzi kollha u shah mill-inqas darbtejn. Fin-numru 4, hafna studenti urew li ma fehmux xi tffisser il-frazi edukazzjoni TERZJARJA.

Mistoqsija B Kummenti dwar it-twegibiet li ngħataw

L-AMBJENT STORIKU

X'aktarx kien f'mistoqsija B2 li tfixklu l-aktar l-istudenti: Spiss tfal ta' din l-eta' johorgu b'anakroniżmi li jfixklu perijodu storiku ma' iehor u, fil-każ ta' B2, hafna dehrilhom li armi bħal “kanuni, xkubetti u pistoli” setgħu kienu f'idejn in-nies tan-Neolitiku. Għadd sostanzjali ta' studenti jidher li ma qrawx sewwa l-istruzzjonijiet u, għaldaqstant, fl-ghażla għamli sing wiehed (f'xi każi anki tlieta) flok tnejn. B'hekk, minhabba nuqqas ta' attenzjoni, intilfu l-marki.

Mistoqsija Ċ Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw**L-AMBJENT UMAN**

X'aktarx dan kien l-aktar eżerċizzju li fixxell lill-istudenti: dan kien eżerċizzju ta' fehma u jekk l-istudenti ma jkunux jafu t-tifsira tat-tliet kelmiet jew frażijiet ewlenin, l-eżerċizzju ma jkunx jista' jinhadem sewwa. Hekk ġara f'hafna u hafna każi. Bosta tfal ma rnexxilhomx iwieġbu tajjeb: hafna deheru li ma jafux it-tifsira ta' artigjanat u hafna oħrajn ħawdu 'servizz bi hlas' ma' dak 'volontarju'.

Mistoqsija D Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw**L-AMBJENT ĠEOGRAFIKU**

Jidher li issa l-maġġoranza tat-tfal assimlilaw tajjeb il-hiliet li jitolbu l-interpretazzjoni ta' mappi. L-istudenti jidher li sabu ta' għajjnuna kbira mill-fatt li l-mappa mogħtija kienet kbira biżżejjed u stampata tajjeb hafna. Xi żbalji komuni kien hemm: għadd ta' studenti ma għarfx id-differenza fil-qagħda tal-Belt Valletta (numru 5 fil-mappa) u dik ta' Bormla (numru 1 fil-mappa). Ukoll, mhux kulhadd għaraf in-numru 2 fuq il-mappa li tirrapreżenta lil Hal Luqa.

Mistoqsija E Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw**L-AMBJENT STORIKU**

B'mod ġenerali, din il-mistoqsija ma deherix mistoqsija diffiċli: biss bosta kienu dawk li għal E2 għalkemm urew li kienu jafu jwieġbu Re Ġorġ, imbagħad ma kinux jafu jispeċifikawh bhala Re Ġorġ VI. Dan, forsi, għax kien hemm id-diffikulta' biex l-istudenti jiftakru n-numru ruman VI. Kien hemm ukoll numru sewwa ta' studenti li ma kinux jafu jindikaw lil Sir Anthony Mamo bhala l-ewwel President ta' Malta Repubblika. Jidher li s'issa, bosta studenti x'aktarx għadhom ma jagħrfux bejn il-kariga ta' President u dik ta' Prim Ministru u saħansitra dik ta' Ministru .

Mistoqsija F Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw**L-AMBJENT UMAN**

Ftit deher li l-istudenti sabu problemi biex jinhadem dan l-eżerċizzju, Izda xi ftit qalbu F2 ma' F5 u kitbu 'twemmin nisranija' u 'religjon religjuż'. Min-naħa l-oħra jidher li l-maġġoranza ta' l-istudenti jafu t-tifsira tal-kelma 'valuri', għalkemm xorta kien hemm xi wħud li tfixklu bejn il-kelma 'valuri u l-kelma 'għaqda'.

Mistoqsija Ġ Kummenti dwar it-tweġibiet li nghataw**L-AMBJENT ĠEOGRAFIKU**

Jidher li hafna studenti sabu dan l-eżerċizzju hafif hafna, iżda tajjeb li naraw għaliex fadal studenti, li minkejja l-heffa ta' kitba bħal din, juru li xorta għadhom ma kisbux il-hiliet bażiċi tal-ġeografija (f'dan il-każ, prinċipji ta' meteoroloġija): kien hemm għexieren ta' studenti li ma kinux jafu li fit-termometru ma jistax ikun hemm ilma; ohrajn jidhrilhom li bis-shana, il-merkurju fit-termometru jinżel u bil-kesha jitla'.

Mistoqsija G Kummenti dwar it-tweġibiet li nghataw**L-AMBJENT UMAN**

Bosta wiegħu tajjeb hafna u spiss rajna tifsiriet tassew dettaljati. Biss għad fadal hafna li jsibuha diffiċli ferm biex jassimilaw hames dati storici ta' festi nazzjonali, speċjalment biex ma jhawwdux wahda ma' l-oħra jew ma' festi religjużi ewlenin. Hawn ukoll, bħal ma rajna f'eżerċizzju B, bosta studenti jhawwdu biċċa minn grajja storika ma biċċa oħra: nghidu ahna, kien hemm min haseb li fis-7 ta' Ġunju 1919 kienu l-okkupanti franċiżi li qatlu 'l-erba' patrijotti Maltin. Xi ohrajn urew li mingħalihom li l-konvoj ta' Santa Marija kien daħal fil-Port il-Kbir nhar it-8 ta' Settembru.

Mistoqsija GH Kummenti dwar it-tweġibiet li nghataw**AMBJENT STORIKU**

Ġeneralment inwiegħba tajjeb, hlief għal-taqsimha 5, fejn bosta studenti prattikament taw l-istess tweġiba għal 5a u 5b (5a dwar il-qagħda ta' Malta wara l-Assedju l-Kbir u f'5b għaliex La Vallette haseb li jibni belt ġdida.). F'din l-aħħar parti ta' dan l-eżerċizzju, hafna studenti urew li ftit jafu jagħtu interpretazzjoni skond hsibijietom jew jafu jkunu immaginattivi f'kitbiethom: f'hafna każi, it-tweġibiet kienu vagi żżejjed jew xotti żżejjed. Mill-ġdid, ukoll, l-eżaminaturi sabu hafna eżempji ta' anakronizmi.

Mistoqsija H Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw

L-AMBJENT ĠEOGRAFIKU

Bosta studenti urew li għandhom tagħrif ġeografiku tajjeb u għalhekk kienu kapaci jwieġbu. Kien hemm, Izda, xi whud li fil-*matrix* ta' paġna 9 qallbu l-ismijiet ta' l-ibliet kapitali ma' l-ismijiet tal-pajjiżi. Li wiehed jaqra u jaħdem *matrix* tajjeb hija hila oħra ġeografika li l-istudenti għandhom ikunu jafu sewwa. Xi ftit oħra tifxklu bl-ibliet 'żejda' li tpoġġew apposta fuq il-mappa. Ovvjament dawn tpoġġew bi hsieb u l-istudenti ta' din l-eta' jinhtieġu jitgħallmu jiksbu hiliet f'kuntest ta' sitwazzjonijiet mhux dejjem sempliċi hafna jew li ma joffru l-ebda sfida.

Mistoqsija H Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw

L-AMBJENT UMAN

Kif semmejna qabel, hafna studenti għandhom id-drawwa li jwieġbu kemm jista' jkun *fil-qosor*; għal hafna, *kelma* wahda aħjar minn frażi jew sentenza. F'dawn il-każi, bosta drabi jiġri li b'kelma wahda izolata mill-kuntest l-istudenti ma jirnexxilhomx iwasslu tweġiba tajba. Dan l-eżerċizzju kien jitlob ukoll ċerta hila ta' hsieb: mill-ġdid, bosta studenti kienu fqar hafna bi tweġibiet xotti, vagi u ripetittivi. Min-naħa l-oħra kien hemm għadd ġmiel ta' tweġibiet tajba hafna izda li ċertament, l-aktar fil-parti 'b', mimlija esagerazzjonijiet, bi dmija ma' kullimkien, tfal imsawtin kull fejn tara u hwejjeġ koroh oħra: jiġifieri l-estrem l-iehor fejn l-istudenti jhallu l-immaginazzjoni tigri wisq bihom.

Mistoqsija I Kummenti dwar it-tweġibiet li ngħataw

L-AMBJENT ĠEOGRAFIKU

F'din il-mistoqsija ġara l-istess bhal fil-mistoqsija ta' qabel: tweġibiet xotti wisq spiss, mill-ġdid kelma wahda. L-istudenti għandhom ikunu mheġġin jippruvaw jiktbu aktar fit-tul speċjalment meta l-mistoqsija tkun ġgorr magħha aktar minn marka wahda. Kien hemm ukoll xi studenti li fehmu li jridu jwieġbu l-mistoqsijiet billi jisiltu t-tweġibiet milli jaraw BISS fl-istampa (xena tal-biedja), meta l-istampa setgħet biss tagħti hjiel zghir ta' dak li setgħu jwieġbu l-istudenti: dan jispjega l-hafna referenzi li nstabu fit-tweġibiet mogħtija għall-ilma, għall-hitan tas-sejjeħ u għall-bajtar tax-xewk. Min-naħa l-oħra, kien ta' sodisfazzjon kbir għall-eżaminaturi, il-fatt li rajna għadd ta' tweġibiet tajbin hafna li jirreferu għall-biedja organika bhala soluzzjoni ambjentali fl-agrikultura.